X. KURENDA SZKOLNA.

1867.

Obwieszczenia konkursowe.

L. 605. Na posadę Nauczyciela dyrygującego przy szkole głównej *w Kętach* z roczną pensyą 420 złr. w. a. rozpisuje się konkurs w moc rozporządzenia wysokiego c. k. Namiestnictwa z dnia 30. Lipca 1867 do L. 47728 z terminem do 15. Października 1867.

L. 706. W celu obsadzenia posady Nauczyciela przy nowo utworzonej szkole trywialnej *w Skotnikach* w Dekanacie Skawińskim z roczną pensyą 200 złr. w. a. rozpisnje się konkurs z terminem do 15. Października 1867.

L. 725. W celu obsadzenia posady Nauczyciela i Organisty przy szkole trywialnej *w Lubniu* w Dekanacie Myślenickiem z roczną pensyą 147 złr. w. a. rozpisuje się konkurs z terminem do 15. Października 1867.

L. 748. W celu obsadzenia posady Nauczyciela i Organisty przy szkole trywialnej *w Krzęcinie* w Dekanacie Skawińskim z roczną pensyą 150 złr. w. a. rozpisuje się konkurs z terminem do 15. Października 1867.

Ubiegający się o te posady, mają prośby swoje własnoręcznie napisane i dokumentami należytemi co do uzdolnienia i zasług opatrzone Władzy Konsystorskiej za pośrednictwem Zwierzchności właściwych przedłożyć.

Tarnów dnia 1. Września 1867.

L. 776.

Ustawa o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Królestw Galicyi i Lodomeryi z Wiel. Księstwem Krakowskiem z 20. Czerw. 1867 N. 13. wydana i rozesłana d. 28. Sierp. r. b. a wyjęta z Dziennika ustaw i rozporządzeń krajowych, która tak brzmi dosłownie:

„Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego postanawiam, co następuje:

Artykuł I. Prawo stanowienia o języku wykładowym w szkołach ludowych służy tym, ktorzy szkołę utrzymują.

Artykuł II. Jeżeli szkoła ludowa pobiera zasiłek z funduszów publicznych, prawo

stanowienia, który z języków, polski albo ruski, ma być wykładowym, wykonywa gmina wspólnie z władzą szkolną krajową w ten sposób, że orzeczenia gminy ulegają zatwierdzeniu władzy szkolnéj krajowéj.

Artykuł III. W każdéj szkole ludowéj, w któréj część uczęszczającéj młodzieży używa polskiego, część zaś ruskiego języka, ten język, który nie jest wykładowym, będzie obowiązkowym przedmiotem nauki w granicach szkole odpowiednich.

Począwszy od trzeciéj klasy wszystkich wyższych szkół ludowych język niemiecki jest obowiązkowym przedmiotem nauki.

Artykuł IV. W szkołach średnich, utrzymywanych wyłącznie funduszem prywatnym, czy to gminy, czy osób pojedynczych lub zbiorowych, językiem wykładowym będzie ten, za jakim oświadczą się dostarczający dla szkoły funduszu.

Artykuł V. W szkołach średnich, w części lub w całości utrzymywanych z funduszów publicznych, językiem wykładowym jest język polski z następującemi zastrzeżeniami:

a) Język ruski pozostaje jako wykładowy dla nauki języka ruskiego, tudzież w czterech niższych klasach gimnazyum akademickiego we Lwowie.

Co do języka wykładowego w nauce religii, obowiązują istniejące przepisy.

b) O czasowéj potrzebie i możności zaprowadzania obok wykładów ruskich w pojedynczych przedmiotach nauki, orzeka w każdym danym przypadku władza szkolna krajowa na żądanie rodziców przynajmniéj 25 uczniów.

c) W klasach z językiem wykładowym ruskim nauka języka polskiego w szkołach średnich, z językiem wykładowym polskim nauka języka ruskiego jest obowiązkiem względnym, t. j. zależnym od oświadczenia się w téj mierze rodziców.

d) Dopóki ustawa krajowa inaczéj nie orzecze, pozostaje język niemiecki w dotychczasowym zakresie wykładowym w gimnazyum II. we Lwowie i gimnazyum niższem realnem w Brodach.

Artykuł VI. Co do nauki języka niemieckiego, będącego obowiązkowym we wszystkich klasach szkół średnich, przestrzegane będą przepisy cesarskiego postanowienia z dnia 20. Lipca 1859. (Dz. pr. P. z r. 1859. l. 150.)

Artykuł VII. O zmianach co do języka wykładowego w szkołach średnich z funduszu publicznego utrzymywanych w ogóle, a w szczególności mających na celu stopniowe rozszerzanie wykładów w języku ruskim przez zaprowadzenie go stale, bądź w pojedynczych klasach głównych lub pobocznych (równoległych), bądź z czasem w całych gimnazyach lub szkołach realnych, stanowić będzie na przyszłość Sejm po wysłuchaniu Rad powiatowych.

Artykuł VIII. Uczącym się, względnie ich rodzicom lub opiekunom, zostawia się wolność w wyborze szkoły tak, że uczniowie bez względu na obrządek słuchać mogą polskich lub ruskich wykładów.

Artykuł IX. Wszystkie przepisy z ustawą niniejszą niezgodne uchylają się.

Artykuł X. Wprowadzenie téj ustawy w wykonanie polecam Memu Ministrowi Wyznań i Oświecenia. Laxenburg 22. Czerwca 1867.

Franciszek Józef m. p. **(L. S.)** ***Ferdynand*** baron ***Beust*** m. p.

Z najwyższego polecenia:
Bernard kawaler de *Meyer* m. p."

Podaje się do wiadomości i wykonania. Tarnów dnia 5. Wrz. 1867.

L. kość. 2691.

Rada szkolna krajowa we Lwowie z 11 członków utworzona została.

Obwieszczenie Wys. c. k. Namiestnictwa z 6. Lip. 1867 L. p. 5306 o téj *Radzie* znajduje się w IV. części „Dziennika ustaw i rozporządzeń krajowych" wydanéj 22. Lip. r. b. L. 12, którego dla każdego z 26 Okręgów szkolnych po 1 egzemplarzu otrzymaliśmy i przy téj kurendzie wyprawiamy... z poleceniem, aby *via cursoria* wrócił do biblioteki Dekanalnéj. Tarnów 5. Września 1867.

L. 19.

6. Jakiemi środkami szkoła ludowa może zapobiegać próżności, szczególniéj młodzieży żeńskiéj.

Ciąg dalszy do Kur. szkol. VII. r. b.

Znowu 1. wypracowanie z owych 20 konferencyjnych.. z Okręgu szkolnego Dąbrowskiego, o których pierwsza była wzmianka w kur. IV. a to następującéj osnowy:

6. Durch welche Mittel kann die Volksschule der Eitelkeit besonders hinsichtlich der weiblichen Jugend, entgegenarbeiten?

Die Stimmung oder Sinnesart, welche auf leibliche Schönheit, durch Putzkünste gehoben, einen übermäßigen Wert legt, und sich darauf mehr als billig zu Gute thut, nennen wir Eitelkeit.

Ihre Allgemeinheit in beiden Geschlechtern hat hin und wieder erzeugt, daß dieser Fehler kein Fehler sei, oder doch, daß er als etwas sehr Verzeihliches betrachtet und geduldet werden müsse. Damit stimmen jedoch die Erzieher nicht überein. Und das Resultat der verschiedenen Urtheile über die Eitelkeit ist, daß sie die Moral nicht billigen und die Pädagogik nicht empfehlen kann.

Mag die Eitelkeit ein Grundzug im weiblichen Charakter sein oder nicht, so bleibt sie doch immer etwas Vorherrschendes in dem weiblichen Gemüth, und ihre Leitung und Einschränkung ist wohl ein Hauptstück der weiblichen Erziehung. Ganz austilgen soll man sie nicht; sie ist dem Weibe als Eigenthum ihres Geschlechtes verliehen.

Bei jedem jungen Mädchen kann ein gewisser Grad von Eitelkeit sehr oft Mittel werden, sich manche Tugend des geselligen Lebens z. B. Reinlichkeit, Ordnungsliebe, Wohlanständigkeit u. d. g. anzueignen. Aber darauf achte man mit Sorgfalt, daß die Eitelkeit nicht ausarte, und sie artet aus, wenn die Tugenden des weiblichen Charakters darunter leiden; wenn die Seelengüte gefährdet wird, und sie wird gefährdet, wenn Mädchen mit dem Heiligsten des Menschen, mit dem Inneren, mit Gefühlen kokettiren.

Die Eitelkeit ist an sich schon wider die Liebe; denn wie kann der Gott und die Menschen wahrhaft, innig hingebend lieben, der zumeist Gefallen an sich hat, und am meisten sich selbst liebt?! Gestaltet sich dann die Eitelkeit zur Selbstsucht, so erwecken beide Geister, welche das Herz der heiligen Liebe entfremden. Das ist die Eitelkeit vom christlichen Standpunkte aus betrachtet. Und jetzt will ich nur noch die Mittel aufzählen, durch welche die Schule dieses Übel einschränken könnte.

1. Der Lehrer muß sich hüten, den Kindern an sich selbst Beispiele der Eitelkeit zu geben.

2. Er darf den Kindern nie vorschwatzen, daß sie schön sind, oder wie allerliebst ihnen dieser oder jener Putz stehe, oder ihnen diesen als Belohnung versprechen und bei den Eltern erwirken.

3. Das Kleid muß den Kindern nur als Bedürfniß und Nebensache dargestellt werden.

4. Bei allem, was die Eitelkeit rege machen könnte, den größten Kaltsinn, und wenn dieses nicht zureicht, Verachtung dessen zeigen, worauf das Kind seine Eitelkeit gründet.

5. Bei jeder schicklichen Gelegenheit muß den Kindern tief ins Herz gesenkt werden, daß der wahre Wert des Menschen nicht von seiner leiblichen Schönheit oder theuerem Putz, sondern ausschließlich von seinen Tugenden und nützlichen Kenntnissen abhänge.

Z Konsystorza Biskupiego,

Tarnów dnia 5. Wrześ. 1867.

Józef Alojzy,

Biskup Tarnowski.

X. Jan Figwer,

Kanclerz.

Tarnów. Nakładem Konsystorza Biskupiego; drukiem Anastazego Rusinowskiego, 1867.